

La coça

(ALDC, I, 95. La coça)

El mot més estès per a designar la ‘acció d’alçar i llançar violentament endarrere una o ambdues potes posteriors una cavalleria’ i ‘cop que es dona amb aquest moviment’, extensible a persones, és *coç* o *coça*; malgrat que Coromines intenta demostrar el caràcter genuí d’aquests mots, es tracta d’un préstec castellà: *coç* és la forma més acostada a la llengua de procedència (< *coz* < llat. CALCE), canviada a *coça* a partir del plural, *coces* (com de *cases*, el singular és *casa*); es documenta des del s. XV i justament la proximitat al castellà va impedir la seva acceptació en el diccionari normatiu i va afavorir la seva preferència per *guitza* que, d’altra banda, no ofereix cap resposta en el mapa, car s’ha arraconat en l’expressió *fer la guitza* ‘molestar’ i el seu registre escrit no va més enllà del s. XIX: la documentació antiga i la gran extensió de *coça* van aconsellar d’introduir el mot en el *DIEC* (1995). És curiosa la resposta de punts valencians, *parell de coces*, a causa de la *coça* pegada per la bístia

amb les dues potes. *Pernada* és un derivat de l’antic *perna* (< llat. PERNA ‘cuixa i cama juntes d’un animal’); viu a localitats contigües a l’aragonès, on també s’usa *perna* ‘cama’ o ‘cuixa’. L’intrús *patada* és un castellanisme, derivat de *pata* (cat. *pota*) i el rossellonès *cop de peu* és un gal·licisme, adaptació del fr. *coup de pied* (però al Principat deu ser genuí). Altres mots puntuals: *reguitnet* (3, 11) i *reguitnada* (9) són derivats de *reguitar* ‘tirar guitzes’, resultat d’un encreuament de *reguitar* amb *repetnar* (< llat. REPEDINARE); *garrada* (135) és derivat de *garra* ‘part inferior de la cama’ (i no ‘urpa’, significat propi del castellà) < cèltic *GARRA; *sarpada*, derivat de *sarpa* ‘grapa’, és pres del castellà; *mosquejada* (76), derivat de *mosquejar* ‘moure’s per a esquivar les mosques’, en el sentit d’alçar les potes; *rampeu* (153) és una aglutinació de *ran* i *peu* ‘a la vora del peu’; *xec* (77) és onomatopèic, com possiblement *estem* (71); *penda* (100) podria ser una modificació de *perna*.

